

מדינת ישראל

משרד החינוך, התרבות והספורט
האגף הבכיר לביטחון, בטיחות ושע"ה

ניהול בטיחות וסיכונים בטיול

ברשימה זו מפורטים נושאים שעל המדריך ואחראי הטיול לתת עליהם את דעתו ולסכם אותם. התייחסות לנקודות אלו, תסייע בידיו לשפר את התכנון, הביצוע וצמצום סיכונים מיותרים שעלולים להתרחש בזמן הטיול.

- 1. הכנת הטיול:** ההכנה לטיול דורשת עיסוק רב, בין השאר על האחראי לדאוג: אישור הורים, דיווח על בעיות רפואיות במידה ויש, תיק טיול כנדרש הכולל: מפת סימון שבילים מעודכנת, אישור ביטחוני לטיול, רשימות ציוד, תכנית הטיול לפרטים, רשימות תלמידים, רשימת מלווים, טלפונים ותקשורת לגורמים בשעת חירום: חדר מצב טיולים, יחידת חילוץ אזורית. התכנון צריך לקחת בחשבון שעת תחילת הליכה וסיום המסלול טרם השיכה תוך התחשבות באורך המסלול והקשיים בו, גיל המטיילים, מזג האוויר ואורך היום בהתאם לעונות השנה.
- 2. הנסיעה ברכב:** הנסיעה היא חלק מהטיול, אחראי הטיול או המדריך, יקבעו את נתיב הנסיעה ומקומות העצירה. האחראי לטיול ישב בספסל הראשון סמוך לנהג, שאר המלווים ישבו בשאר חלקי האוטובוס כולל בחלק האחורי. יקבעו הנחיות התנהגות מחייבות של התלמידים החניכים בזמן הנסיעה.
- 3. ציוד אישי:** אחראי הטיול יבדוק את הציוד האישי לתלמיד ולחניך: כובע, נעלי הליכה, מים- בהתאם לגיל ולמזג אויר וציוד כנדרש.
- 4. בדיקה ותדריך למלווים:** אחראי הטיול יבדוק את הציוד המחייב של המלווים הרפואיים והחמושים ויתדרך אותם בנוגע לתפקידם ואחריותם בטיול.
- 5. תדרוך נהג:** האוטובוס הוא רכב החירום והפינוי, אחראי הטיול יתדרך את הנהג לגבי נקודות ההמתנה והקשר עם הקבוצה בהתאם להתקדמות הטיול בשטח.
- 6. תדריך לפני תנועה ברגל:** תדריך לפני הליכה יכול: איסור עקיפה של המדריך ההולך ראשון והקובע את קצב ההליכה, המתנה במפגש שבילים להגעת מאסף, נקודות מסוכנות צפויות – הצבת מלווה מבוגר במקום, קביעת מאסף מבוגר, מצב בו מוצא עצמו תלמיד או חניך מנותק מהקבוצה – עליו להמתין במקומו בצמוד לשביל, קביעת קשר עין מחייב עם ההולך לפנים.
- 7. ספירה והתפקדות:** אחראי הטיול יקבע את הנקודות בהם צריך לספור את התלמידים והחניכים: בעליה ובירידה מהאוטובוס, במהלך הטיול בהפסקות ולפי שיקול דעתו של האחראי.
- 8. שליטה בזמן הפסקה:** בהפסקה עלול המדריך לאבד את השליטה על התלמידים, עליו להגדיר במדויק מה אפשר ומה אסור לעשות בהפסקה: האיסור להתקרב לשפת מצוק, התרחקות מהקבוצה, רדדור אבנים, טיפוס במקומות אסורים, איסור כניסה למים וכדומה.
- 9. פעילות מיוחדת:** אם במהלך הטיול מתבצעת פעילות מיוחדת, כמו: רחצה בים, שייט בקיאקים, רכיבה על גמלים, גלישה ממצוקים וכדומה, על האחראי לתדרך באופן מפורט ובהתאם להנחיות חוזר מנכ"ל ולהכין את המטיילים בהתאם ומבעוד מועד.
- 10. הליכה בקרבת מצוק:** בהליכה בקרבה למצוק ובמעברים קשים, יקפידו המלווים והמדריך על השגחה צמודה ותדרוך התלמידים והחניכים בדבר תשומת לב וריכוז בהליכה תוך סיוע ועזרה האחד לשני.
- 11. רחצה בים ובבריכה:** הרחצה בים או בבריכה, מותרת רק במקום שיש חוף מוכרז או מקום בעל רישוי עסק. יש לפעול לפי ההנחיות המפורטות בחוזר מנכ"ל המעודכן המנחה בעניין זה.